

"EDINOST"

izhaja po trikrat na teden v šestih izdankah ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50; za tri mesece . . . 3.—, " " " " 4.50; za pol leta . . . 6.—, " " " " 9.—; za vsa leta . . . 12.—, " " " " 18.—. Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema uredništvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so proste poštnine.

"Pridnost je moč".

Kdo je lojalnejši?!

"Agramer Tagblatt" je prinesel te dni korenit članek za slovensko šolo v Gorici in o zgrešeni politiki na Primorskem sploh. Glavni zmisel članka prijavljamo na drugem mestu. Med neslovenskimi listi se ta list najpogosteje in najpohvalneje bavi z našimi tužnimi razmerami v Primorski. Zlasti v Gorici ima jako pridnega dopisnika. Dolžnost nam je, da na tem mestu izrečemo toplo zahvalo rečenemu listu, ki dobro razumevaje vzajemnost koristi Hrvatov in Slovencev v Primorski, skuša koristiti naši stvari s tem, da zeznanja širši svet z našimi odnosi in krivicami, ki se gode večini prebivalstva v tej pokrajini. Tako seznanjevanje je tem potrebnejše in koristnejše, čim bolj se trudijo nasprotni nam listi nemškega in italijanskega jezika, da bi svojimi tendencioznimi in lažljivimi poročili prikrili resnico. Tendencija jim je toli drzna, da jim ne zadošča trditev, da se primorskim Slovanom ne godi nikaka krivica, ampak one hote vzbujati, in žal tudi res vzbujajo domnevanje v širšem neslovenskem občinstvu, kakor da Slovani delajo krivico drugim! Človeku mora res zavreti kri v žilah v oči gled takim atentatom na resnico, v oči gled toliki brezvestnosti. Mi torej, ki smo od strani nasprotnikov proglašeni parijo v tej pokrajini, mi, kojim odrekajo najprvotnejša prava, mi, kojim odrekajo tu pravo domovinstva, mi, ki smo izročeni na milost in nemilost brezsrčnim večinam v deželnih zastopih v Trstu in v Poreču, ter po mnogih občinskih zastopih vzlic dejstvu, da sestavljamo ogromno večino toliko v ukupni deželi, kolikor tudi v dotičnih občinah, kjer nam gospodujejo oni; mi, ki nimamo ničesar drugega na svoji strani, nego zavest v prsih, da se nam krivica godi, vnebovpijoča krivica, mi, ki moramo, tako rekoč, loviti gada prazno roko in ki torej ne moremo delati krivice nikomur, ako bi tudi hoteli: o nas misli širši svet, da res delamo krivico drugim, da ne damo živeti v miru svojemu dobremu in miroljubnemu sosedu! To nepoznavanje

stvari, to grozno ignoranco velike javnosti ima na vesti večinoma le brezvestno in nesramno časopisje. Zato moramo biti hvaležni vsakomur, ki skuša popraviti po svoji moči, kar nam peklenko zlobnostjo in drznim preziranjem resnice kvarijo nasprotna glasila. Zato smo hvaležni "Agramer Tagblattu" na veliki uslugi, storjeni nam s tem, da se često bavi z našimi odnosi in prosimo uredništvo tega lista, naj tudi v prihodnje razkriva pridno, kar toli zvižno prikrivajo nasprotniki Hrvatov in Slovencev v Primorski. Z razkrivanjem resnice po neslovenskih listih dohaja nam krepka moralna podpora in nam je dokaj olajšan boj za svoja narodna prava, boj za ustanovljenje normalnih odnosov v tej pokrajini, odnosov, ki bodo odgovarjali številnemu razmerju prebivalstva v tej pokrajini. Vsi oni, ki nas podpirajo v tej borbi, naj bodo uverjeni, da služijo s temi veliki stvari: v usposobitve države za prisojeno jej veliko zalogo!

Ker pa se "Tagblatt" bavi z zgrešeno politiko na Primorskem sploh in naravnost neverjetnim postopanjem onih, ki nam krata naša prava in nas zajedno tudi sumničijo, hočemo v naslednjih vrsticah nekoliko osvetiti lojalnost teh domačih in vnanjih nasprotnikov naših glede na potrebe in na bodočnost avstrijske države.

Britka ironija je res, da nas morejo sumničiti in z vspehom sumničiti, uprav oni, ki snujejo načrte, kakoršni so zabeleženi v Moltkejevih načrtih in ki iščejo svojih "vojnih objektov" med avstrijskimi pokrajinami, in pa oni, kojih glasila imajo "naš parlament", "našega kralja" in "našo vojsko", tam doli v Rimu; britko je to, da smejo taki ljudje soditi o naši zvestobi; ali nas mora dvigati nad vsa ta sumničenja, ovajanja in podtikanja zavest, da smo mi tisti, ki imamo srce in pravo razumevanje za bodočnost te države, mi, ki hočemo ustvariti tudi pogoje, da bode mogla ta država uspešno vršiti svojo veliko nalogo tam, kamor mora težiti valed svojega zemljepisnega položaja in valed razvoja v položaju evropskem, kakor se je isto izvršilo v poslednjih desetletjih,

ne malo po prizadevanju onih in istih prijateljev, ki se vedno silijo na sodni stol, da bi sodili o nas. Bismarck in Moltke sta izrinila Avstrijo od prvenstva v nekdanji nemški zvezi, ona in njiju avstrijski oboževalci bi hoteli, da se težišče države avstrijske premakne bolj na Vstok, ker hote imeti svobodno ulice za triumfalni spreved velikonemške ideje; oni in isti misijonarji velikonemške ideje so odkazali Avstriji pot na balkanski polotok. Te so zgodovinska dejstva, to so dovršeni čini, s kojimi moramo računati. Potoki krvi, preliti na bojnem polju v letih 1866. in 1870., so naznačili novo smer v razvoju Evrope. Kakor rečeno, to so dovršeni čini, kojih ne morejo razveljaviti vse rekriminacije tega sveta. In država avstrijska niti nima povoda, da bi obžalovala, da je prišlo, kakor je prišlo. Po našem menenju se je ta naša država leta 1866. le osvobodila iz spon in se jej je odprla pot do novega življenja, primernejega nje sestavi, nje notranjim odnosom.

Leta 1866 nas je zadela huda nesreča, a iz te nesreče vzrasel bi nam bil lahko blagoslov: nam ni obžalovati tega, kar se je dogodilo leta 1866, ampak obžalovati moramo ono, kar se je godilo pozneje. Tu smo torej, kar smo hoteli naglasiti: prijatelji Nemci so pač napotili Avstrijo na Vstok, ali v isti sapi jej odrekajo neizogibne pogoje za vršenje svoje nove naloge. Se svojimi napori za ohranitev nemškega nadvladja — in med te napore prištevati je tudi ustvarjenje duvalizma — vežejo oni sami roko tej državi, da se ne more povzpeti na višino svoje naloge, kajti sejejo seme nezadovoljstva in medsebojnih bojov na znotraj, a na zunaj dušé zaupanje do nas ravno tam, kamor naj bi Avstrija raztegnila svoj upliv! Kako naj si Avstrija pridobiva simpatije na Vstoku — kamor sta jej podpisala napotnico Moltke in Bismarck — ako nemški in laški mogotci kažejo sleherni dan kričeče vzglede tamošnjim ljudstvom, kako umé gospodariti z nenemškimi in nelaskimi narodi, sorodnimi z istimi balkanskimi narodi? In

mi po licu, ter tulila skozi gole veje visokih topolov. Po nebu valjale so se gromade temnih oblakov. Le tu pa tam svetila se je koja zvezda na bledem nebu. Cesta je bila zmrznena, nizko trseje se je treslo, oljke so se zvijale pod udarci vetra, morje se je penilo, povsodi šum in prasketanje. Bila je kruta zima. Ko se je pokazal mesec izza oblakov, zabelila se je pred mano po koja skupina hišic. Hodil sem upogneno, boré se z vetrom, da me ne zvali pod cesto. Šel sem kakor proklet, a živžganje brzojavne žice spremljalo me je prezirljivo in porogljivo. Veter je ponehal, čul sem pluskanje slapov, tu je Solin! Belila se je bela cerkvena. Grobje . . . grobje! . . . Vstopil sem. Bleda mesečina razsvitljavala je bele holmce. Letel sem od groba do groba . . . Kje, kje je njeni? Obupan sem obstal. Poslušam. Tajinstveno šumenje svilenih trakov vabilo me je nepremagljivo. Tam, tam za cerkvico dviga se visok križ. Tu šumi svila. Hitel sem in gledal. Venci še niso bili oveneli.

Objel sem križ in razločil njeno ime . . . Marija! . . . Na grobu se je črnila zemlja. Svež je tvoj holmec! . . . Da tu je ona, nedaleč od mene, ali kje? kje? — — — Nikjer! . . . Usodna, strašna beseda!

Pal sem na koleno, vročim čelom pritisnil na

PODLISTEK.

22

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevaj M. C.—č.
(Dalje).

Uredil sem svoje stvari hitro roko ter ostavil Dunaj prvim vlakom. Dospevši v Trst nisem dobil parnika na svojo nesrečo. Trebalo je čakati naslednjega dne. Kdo naj opiše mojo nestrpljivost? Kaj naj delam štiritindvajset ur? Prišlo mi je na misel, da bi brzojavno vprašal Aristida za Marijino zdravje. Teško sem se odločil v to, in še danes ne vem, kako sem, opotekaje se po pustih ulicah, došel pred brzojavni urad. Po ulicah je pihal silen veter severovzhodnjak. Padal je mrzel sneg. Bojači se vsega, pogledoval sem v počrnelo poslopje, v kojem je bil nameščen brzojavni urad. Nekaj me je vlekel v to hišo. Naposled sem se po mračnih in vlažnih stopnicah popel v prvo nadstropje. Brzojavil sem urno Aristidu ter se povrnil v svoje stanovanje. Ves dan sem ostal doma. Obvladala me je nema negotovost. Ničesar nisem mislil, poslušaje živžganje burje, ki je tresla okna. Niti založaja nisem okusil. Bilo mi je, kakor da se sedaj pa sedaj odpro vrata in da me popeljejo nedolžnega na

morišče. O mraku začul sem korake pred seboj. — Nekdo je potrkal na vrata. V sobo je stopil suh in visok človek. Po bradi se mu je topil sneg. Podpisal sem svoje ime, a on mi je izročil brzojavko, ki je ležala pred menoj na mizi. Minilo je nekaj časa. Krčevito tresočimi se rokami sem odpravil pečat in naglo sem preletel besede: "Marije ni več, danes zjutraj so jo pokopali v Solinu. Tvoj Aristid".

Zatemnilo se mi je pred očmi, kn se mi je zledenila, in zrušil sem se na divan . . .

Marije, moje oboževane Marije, ni bilo več! Krila jo je črna zemlja! Oh ne ne! se mi je izvilo iz prsi in gorke solze usule so se mi po licu.

XIV.

Tri dni pozneje bil sem v Spljetu, v oni in isti gostilni, kjer se mi je bilo odprlo srce novemu življenju, kjer sem preživel najblaženeje dni svojega življenja. Aristid je razumel mojo bōl, ali njegovo sočutje je ni moglo ublažiti. Srce mi je zamrlo. V sobi, kjer je bivala Marija pred pol leta, čuti je bilo veselih glasov. Vse popoldne je peval ženski glas. Kasno me je zapustil Aristid.

Ob tistem času izišel sem iz sobe ter krenil po cesti proti Solinu. Vsa okolica je bila pusta. Ljuta burja spuščala se je niz strmo skalovje, brila

trditi smemo mirno vestjo, da je velikanski preobrat, ki se je izvršil v novejši dobi v Srbiji in Bolgarski le zgolj posledica napačne naše politike na zunan in na znotraj. Kneza Ferdinanda obsipljejo s častmi v — Petrogradu, v Srbiji pa se je v novejši čas zasukala na rusko stran še ona stranka, ki je bila vsikdar „avstrijska“ per excellence — stranka naprednjakov. Nič nam ne hasne, ako nam kdo daje dobrih nasvetov, ako pa nam zajedno se svojimi spletkami onemogoča, da ne moremo uspešno izvajati istih nasvetov. Kaj nam pomaga, ako nam kdo kaže s prstom na Balkan, ako pa zajedno zahteva od nas, da tiramo politiko, kakoršna mora dušiti simpatije do nas na istem Balkanu.

Kdo je torej lojalnejši nasproti tej državi? Ali oni, ki svojim gospodovalnim nagonom v prilog in z ozirom na svoj narodni šovinizem zahtevajo takih odnošajev v državi, ki morajo vzbujati nezaupanje uprav tam, kjer bi si Avstrija morala iskati simpatij? Ali pa mi, ki želimo in zahtevamo, da naj se Avstrija usposobi za svojo veliko nalogo s tem, da uredi svoje notranje odnose v zmislu jednake pravice za vse in tako zadovolji tudi večino prebivalstva, na koji jedini način si more priboriti zaupanje na zunan in med tistimi ljudstvi, ki so krvno sorodni z isto večino lastnega prebivalstva?!

Na dlani imamo, kdo je lojalnejši, kdo poštenje misli s to državo!!

In vendar smatra širši svet nas nelojalnimi in sočutstvuje z onimi, ki so res nelojalni! To ima na vesti ono brezvestno časopisje, ki laže, ono časopisje, ki poroča krivo o nas. Le pomočjo tega časopisja more se vzdržavati na Primorskem gospodarstvo onih, ki ne mislijo tako lojalno z našo državo, kakor mi. Zato je dolžnost poštenemu časopisju, da odpira oči do krivih nazorov zavedeni javnosti, da pobija laži nelojalnih ljudi in da pripomore do tega, da čim prej izve svet: kaj da hočemo mi in kaj da hočejo oni! Ko bode svet dobro poučen v tem pogledu, potem se kmalu skrha ost laži in denunciacije. Zato smo pohvalili „Agramer Tagblatt“, ki se trudi za zmago resnice na Primorskem.

Slovenska šola v Gorici.

V prvem današnjem članku omenjeni članek lista „Agramer Tagblatt“ o borbi za slovensko šolo v Gorici ima v glavnih potezah nastopno vsebino:

V Avstriji, kakor znano, prihajamo navadno za jedno misel prepozno — tudi tedaj, ko gre za to, da se odpravi kaka krivica, da se pripomore do veljave pravičnosti in zakonom. Ako je trebalo braniti predprave močnih, ki itak v prepolni meri uživajo vse dobrote ustave, tedaj so bile avstrijske vlade vsikdar pripravljene, da prisko-

zemljo in zajokal kakor se joče le jedenkrat v življenju. Ah, kolika sreča, da bi bil izdahnul na njenem grobu!

Ustal sem utrujen in krvavim srcem in gledal na križ, vence in prst, ki so mi pokrivali vse, kar sem imel najmilejšega na tem svetu. Veter je tulil okolo cerkvice, jaz pa sem upiral solzne oči na svežo zemljo na njenem grobu ter mislil na pretekla dni, na njene premile globoke oči in na nje divno lice. A sedaj?... Tu pred menoj, v dnu one jame, v zaprtem lesu, blede, mirna, višnjeva in ledena je počivala ona, ki sem jo toliko ljubil. Oh usoda!... Zgrazil sem se. Ah, zakaj je ležala tako globoko? Kake so jej ustnice, kake-li oči, kako tisto rajsko telo? Ali še diši polna nje, bujna in črna kita? Črne, strašne misli!... Zopet sem plakal na tem, kar mi je bilo usojeno. — Ne, nikdar več ne bodeš čul njene blage besede, nikdar več ti ne bodo sladili ustnic njeni poljubi! vzdahnil sem ter pogledal proti nebu prosečimi očmi... Svetim strahom poljubil sem sladko ime na križu, ter oddaljil se izustivši: z Bogom mili grob. Despevši do vrat pokopališča stresel sem se in okamenel. Žena, odeta v črnini, slonela je ob zidu pokopališča.

— Marija! vskliknil sem bolestno ter se zaletel v njen naročaj.

(Dalje prihodnjič.)

čijo dotičnim v pomoč. Ako pa treba vzeti v svoje varstvo šibkeje življe, ki so brez vpliva, da bi dosegli, kar jim gre po naravi in po zakonih, potem računajo avstrijske vlade z vsemi mogočimi in nemogočimi pomisleki; in ako se že nikakor ne morejo odtegniti svoji dolžnosti, pa odlašajo z odločitvijo kolikor le možno, da jim le ni treba izpregovoriti odločilne besede.

Smelo lahko trdimo, da se nikdar in nikoli ni tako poniževala avtoriteta avstrijskih vlad, kakor se je to godilo v poslednjih letih na strani naših nasprotnikov: v Trstu, Istri in Gorici. V Trstu nastopajo drzno skrajni in nestrpni življi, ali vlada nima poguma, da bi energično nastopila proti demonstrativnemu nastopanju izvestne poznane klike. Pač pa vidimo, kako se trudi neke vrste časopisje, kako bi prikrilo ali vsaj oslabilo pred svetom antidinastiške izjave. Kakor da bi bilo že vse storjeno s prikrivanjem in potajevanjem! V Trstu in v Gorici ne vidimo niti poskusa, da bi se pripomoglo do zmage mirnejim in lojalnejim življem. V Istri tudi ni bolje. Uporno gibanje, navstale radi dvojezičnih napisov, se ni kazovalo primerno; potrpežljivo se je spravilo vžep zasmeševanje državne avtoritete, a posledica temu je bila, da je v italijanskem taboru navstal naravnost anarhistički terorizem.

Najočitneje pa se nam kaže neodločnost avstrijske vlade ob vprašanju slovenske šole v Gorici. Zgodevina boja za to šolo je znana. Znano je, koliko težav je bilo premagati, predno je deželni šolski svet zaukazal mestnemu zastopu goriškemu, da mora odpreti tako šolo. Znano je, koliko naporov je trebalo v to, da je naučno ministerstvo potrdilo ta odlok; istotako je znano, s kakimi neverjetnimi težavami se je bilo boriti goriškim Slovincem, predno so izzvali razsodbo najviše instancije — upravnega sodišča —, a šola se še vedno ni odprla. Občina goriška se je upirala vsem naredbam in preteklo je mnogo časa vsled neodločnosti vlade in pa vsled podpore, ki so jo dobivali goriški Italijani od izvestnih vplivnih gospodov, dokler se je naložilo slednjič občini, da ustanovi slovensko šolo.

Tu opisuje člankar, kje in kake prostore je izbrala goriška občina za slovensko šolo in kako je zahvaliti le požrtvovalnost in uzorno disciplino goriških Slovincem, da v tej borbi še ni zmagal goriški magistrat. Brezvspešni so bili vsi protesti goriških Slovincem proti tisti baraki in poslednji so morali uvesti nekako obstrukcijo. Slovenci nočejo pošiljati svojih otrok v poslopje — med kupi guoja in lužami gnojnice. Le trije otroci zahajajo v to šolo — vsi ostali zahajajo v „Slogine“ zavode.

To stanje traja že nekoliko mesecev, a vlada se še vedno ni odločila, da bi zaukazala občini, naj preskrbi takih prostorov za slovensko šolo, ki bodo odgovarjali šolskim zakonom; in malo nade je, da bi se vlada skoro odločila do odločnega koraka. Saj je še nedavno temu naučni minister Gautsch vsprejel deputacijo goriških Lahov, koja je vodil neizprosni protivnik Slovincem, princ Egon Hohenlohe. Ta deputacija snovala je nove spletke proti slovenski šoli.

Tako se varujejo narodnostim v zakonih zadržana prava, tako se varuje avtoriteta vlade. Slednjič pa bode vlada vendar-le morala nastopiti pot odločnosti, kar ne bode na škodo goriškim Slovincem. Seveda morajo le-ti pogumno vztrajati v trdem boju. Temu se je tudi nadejati, kajti boj, ki ga bijejo goriški Slovenci za narodno šolo, je zajedno boj državi zvestega prebivalstva proti državi sovražnim življem. A žalostno bi bilo za Avstrijo, ako bilojalno slovensko prebivalstvo odnehalo od tega boja!!!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 22. aprila 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je včeraj nadaljevala razpravo o vladni predlogi za volilno preosnovo. Prvi se je oglašil k besedi oče tega vladnega načrta, minister-rojak za Galicijo, dr. Rittner. Rekel je, da v onih deželah, kjer že imajo splošno volilno pravo, tožijo o zanemarjanju važnih kulturnih koristij, v deželah brez takega volilnega prava pa o preziranju velikih slojev

prebivalstva. Pri vsaki volilni preosnovi gre sedaj za to, da se izvedeta ta dva načela. Avstrijska vlada se izreka odločno proti odstranjenju načela zastopstva interesov, kakor tudi proti uvedanju splošnega volilnega prava. Minister se nadeja, da se v bodočnosti utrde konservativna stremjenja in ne misli, da bodoči novi poslanci dovedejo do popolnega preobrata v parlamentarnih odnošajih Avstrije.

Po tej izjavi ministra ohranijo se nam torej tudi za bodočnost neopravičeni privilegiji posamičnih stanov in skupin. Veleposestvo in trgovinske zbornice ohranijo torej svoje zastopstvo v poslanski zbornici, koje zastopstvo je tako mnogoštevilno, da ni v nikakem razmerju s številom ostalega prebivalstva, in z važnostjo onih javnih koristij, kojih ne zastopajo poslanci iz omenjenih stanov in skupin. Mi vstrajamo pri svojem mnenju, da golo, mehanično priklapljenje še jedne nove skupine in samo pomnoženje števila mandatov, še ne pomenja prave volilne preosnove, ampak o pravi volilni preosnovi bomo mogli govoriti še-le potem, ko se na jedni strani razširi volilno pravo na najširše kroge in ko se na drugi strani mandati razdelé pravično in v pravem razmerju za zastopanje vseh javnih koristij. Do take razdelitve pa nam je zaprta pot, dokler bodo hoteli za vsako ceno ohraniti predprave — posamičnih stanov in skupin.

V razpravo so posegli razni poslanci, ki so se izrekli deloma za, deloma proti prehodu v podrobno razpravo. Dalmatinski posl. Perić je podal izjavo v imenu somišljenikov, da vse, karkoli sklone zbornica o volilni preosnovi, ima za Dalmacijo le začasno veljavo, ker ta pokrajina spada h kraljestvu hrvatskemu.

Jako živahna razprava se je vnela o nujnem predlogu poslanca Romančuka, da je pozvati vlado, naj zaukaže podrejenim oblastim, da naj iste omogočijo vršenje pravice do zborovanja in shodov. Posl. Romančuk je navel toli drastičnih vzgledov, kako se kršijo pravice, zadržane v zakonih, da je obljubil ministerski predsednik grof Badeni, da bode poizvedoval o tem. To priliko je porabil poslanec Pernerstorfer, da je hudo napal poljsko zlahto. Rekel je med drugim: „Le nadaljujte, gospoda iz poljskega plemstva, se svojimi načeli in se sedanjim sistemom, ali pride dan, ko običeta vaše kraje morilec in požigalec. Izmozgano ljudstvo v Galiciji ima pravico, da se dvigne proti izmozgavcem in vam, plemeniti gospodje iz aristokracije poljske, bati se vam je bodočnosti“. Zaključil pa je: „Nesrečni Galiciji ne bode resne pomoči, dokler bode tiščala na njej železna roka zlahte“.

Pernerstorferju je ostro odgovoril Poljak Szczepanowski, očita mu, da je naravnost pozival na umor in požiganje. Obžalovati da je take izjave, ki hujskajo ljudstvo proti izobraženim slojem in proti inteligenciji v deželi.

Znamenite besede je izustil tudi poslanec dr. Lueger: „Ker Čehi in Nemci nimajo drugega pametnega posla, kakor pobijati se med seboj, porablja Poljaki in Madjari to priliko, da se mečejo na nas. To je vzrok, da je nemški narod sedaj v razburjenju. Neizogibno je, da vlada jedenkrat pokaže v pravi luči odnose v Galiciji in drugih pokrajinah krone. Nujnost predloga Romančuka je zbornica — odklonila.“

K položenju. Ker se je dokaj skrčil program delovanju poslanske zbornice avstrijske — istemu bode rešiti izven volilne preosnove le še eksekucijski red, uravnava zemljejknjižnega katastra in penzijski zakon v zmislu prememb, kakor jih gotovo sklone gosposka zbornica —, sklepajo mnogi, da so šteti dnevi tej zbornici, in da bomo že na jesen imeli nove državnozbornske volitve. Ker imamo Tržačani pred durmi tudi deželnozbornske volitve, imeli bomo letos dovelj posla in — borbe.

Kongresi in shodi povodom ogerske milenijske razstave. Za časa proslavljanja ti-sočletnice madjarske države bode v Budimpešti cela vrsta kongresov, kateri sicer nimajo ničesar opraviti z razstavo, katerih namen pa je, povzdigniti kolikor možno sijaj madjarske tisočletne kulture. Taki shodi bodo: meseca septembra interparlamentarna konferenca; junija mednarodni časninarski shod; tudi junija deželni trgovski shod,

slavnostna seja ogerskih tovarnarjev sladkorja; deželni kongres mlinarjev, kongres farmacevtov, slavnostna seja družbe avstrijskih in ogerskih papirničarjev; kongres turistov. Potem julija meseca: kongres pedagogov, ogerskega narodnopisnega društva, mednarodni kongres društva za čuvanje živalij itd. itd., cela vrsta kongresov do septembra. A v dolgi tej vrsti kongresov pogrešamo shod, ki bi bil najbolj na mestu, namreč — shod tlačenih ogerskih nemadjar-skih narodov!

Angleška v Afriki. O napredovanju Angležev v Sudanu poslednjih dni ni nikakoršne vesti. — Na skrajnem jugu Afrike imele so angleške čete zopet par prask z upornimi Matabeli, ki so, kakor smo že sporočili, obkolili mesto Buluvajo. Glasom včeraj v London došlega poročila so Angleži doslej odbili vse napade Matabelov. Črnci da so sicer mesto obkolili popolnoma, vendar pa da so njih čete oddaljene kakih 5 milj od mesta. Kakor zatrjujejo Angleži, je pololenje v Buluvaju mnogo povoljnejše, ne navajajo pa, kaj jih oprovčuje do te samopohvale. Morda na vseh straneh pripravljeni rovi, napolnjeni dinamitom, s katerim namerujejo sprejeti naskočivše črnce?

Različne vesti.

Srbski kralj Aleksander odpeljal se je, kakor smo že sporočili, pred sinočnem z dunajskim brzovlakom iz Trsta. Na kolodvoru poslovili so se od visokega gosta: c. kr. namestnik vitez Rinaldini, župan dr. Pitteri, poveljnik tržaške vojne postaje, kontreadmiral baron Minutilli, Lloydov predsednik baron Kalchberg, policijski ravnatelj dvorni svetovalc Tschernko in srbski konzul Mušicki. Pred kolodvorom zbrana množica, med katero je bilo več članov tukajšnje pravoslavne srbske občine, pozdravila je kralja „živio“-klici. Kolikor doznamo sedaj, bil je v spremstvu kralja Aleksandra tudi srbski vojni minister, general Franasovič.

Mejr. Flapp na popotovanju. Iz tukajšnjih italijanskih listov doznavamo, da je škof Poreško-Puljski mejr. Flapp dospel minolo nedeljo zvečer v Trst, ter odpotoval predvčerajšnjem jutraj v Koper, od koder se poda v Gorico. Nekako pomenljivo je to popotovanje mrg. Flappa na vsak način v današnjih dneh, ko si zaman ubijamo glavo z vprašanjem: Kdo bo škof tržaški?

Poročili se je v Celju gosp. Josip Ahtik z gospodično Miciko Sprahmanovo. Bilo srečno!

Istreki odnošaji. Decembra meseca l. l. bil je Anton Bertosa, trgovec v Pazinu, od ces. k. kr. okroznega sodišča v Rovinju obsojen radi prestopka po §. 305 kaz. z. in sicer na 6 tednov zapora, ker je v oknu svoje prodajalnice imel obešeno zagrinjalo, na katerem je bila naslikana žena, ki je v desni roki držala hrvatsko zastavo z napisom „Živela Hrvatska“!

Mi smo takrat poročali o tej stvari, ne da bi si dovolili kake opazke, akoravno je ta pravorek bas v praviških krogih vzbujal veliko začudenje.

Da je bilo isto opravičeno, pokazala je razsodba najvisega in kasacijskega sodišča na Dunaji, katera je bila Bertosi dostavljena te dni. Najviše sodišče oprostilo je namreč Bertoso na podlagi §. 362 kaz. p. popolnoma obtožbe in je izrečno reklo v svojih razlogih, da ni nikakega razloga, kateri bi opravičil menenje, da je obtoženec nameraval koga zavesti na protizakonite čine. Sploh se ne da razumeti, pravi nadalje razsodba, na kako vrst politične demonstracije so imeli biti zavedeni obtoženčevi somišljeniki z izvešanjem onega zagrinjala; a da bi hotel obtoženec zavesti svoje nasprotnike na kaznjive čine na svojo lastno škodo, to se vendar ne more smatrati za mogoče že po naravi stvari same.

A ravno to je trdilo c. kr. okrožno sodišče rovinjsko v svoji razsodbi. Ta trditev pa ni mogla biti strože ovržena, nego se je to zgodilo z razsodbo najvisega sodišča, kajti za oprostitev po §. 362 k. p. je potrebna enoglasnost dotičnega senata in privolitev generalnega prokuratorja, t. j. zastopnika obtožbe.

In tako se je tudi res zgodilo.

Pohlevno vprašanje c. kr. finančnemu ravnateljstvu tržaškemu. Na razne utemeljene pritožbe slovenskih strank, da tukajšnje slavno ces. kr. finančno ravnateljstvo nima slovenskih tiskovin, objavila je ista c. kr. oblast v 20. številki našega lista od dne 19. februarja t. l. pod št. 268/Pr. izjavo, s katero zavrača omenjene pritožbe ter izjavlja, da je vedno pripravljeno na zahtev o strank odrediti naklado uradnih tiskovin v slovenskem jeziku in da čaka na željo strank. — Umevno je, da slovensko občinstvo želi slovenskih tiskovin, se posebno v sedanji dobi, ko c. kr. finančne oblasti razpošiljajo tiskovine za odmeritev davka. Marsikdo si je mislil, da si je sl. c. kr. finančno ravnateljstvo od februarja meseca in pa do danes že omislilo ono „naklado“ slovenskih tiskovin, toda temu menda ni takó. Bas včeraj bila je neka slovenska stranka pri tukajšnji c. kr. finančni oblasti, zahtevala je v sobi št. 107 tiskovino za odmerjenje davkov, toda uradnik v omenjeni sobi je odgovoril na kratko, — da slovenskih tiskovin nimajo pri tržaškem c. kr. finančnem ravnateljstvu! Kakó se torej strinja ta odgovor z obečano „naklado“ slovenskih tiskovin? Preskromni smo, da bi res zahtevali kkrati celo naklado slov. tiskovin, ampak zadovoljni bi bili, ako bi finan. ravnateljstvo morda hotelo za prvi početek dati p i s a t i take „tiskovine“. Saj se je nedavno tudi na c. kr. pošti nek uradnik požrtvovalno ponudil, da n a p i š e „tiskovino“ za slovenski recept! Za prvi početek bi bilo to že nekaj, vendar pa nam bodi dovoljeno pohlevno vprašanje: do kdaj si nameruje slavno c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu omisliti slovenskih tiskovin, se posebno tiskovin za odmerjenje davka?

Naše c. kr. pošte. Pišejo nam: Čitajoči dve notici o postopanju strank glede slovenskih recipsov pri tukajšnjih poštah uradih, vskliknil sem: — To je pravo postopanje, to je edino pravi pot, da prisilimo slavne urade, da nas bodo upoštevali. Kaj pomaga, ako naši poslanci govoré v parlamentu še tako prepričevalno, ako pa se ne ganimo sami! Tam gori nam niso naklonjeni, tu v Trstu pa še manj! Recimo pa, da ministerstvo vendar upošteva poslančeve pritožbe, kaj stori ono? Isto vpraša podrejene mu urade, je-li nasvetovana prejemba istinito potrebna in zahteva-li res javni promet slov. tiskovin? In kaj more ravnateljstvo, v tem slučaju pošto, družega odgovoriti, kakor, da ne. — In prav ima! Koliko jih pa je v Trstu, ki zahtevajo slovenske tiskovine? Se-li ne poslužuje slovensko občinstvo nemško-italijanskih dopisnic, spremnic, nakaznic i. t. d. Ali ne ulagajo Slovani tu brez ugovora na nemško-italijanske knjižice svoje novce v poštnohranilni urad? Zahtevamo pri vsaki priliki slovenskih tiskovin in uradi se bodo morali udati; če izročimo vsaki slučaj našim poslancem in s fakti v roki, nastopali bodo le-ti še lažje in uspešneje!

Poragajmo si sami! Nobena pisarna, nobeno društvo, noben trgovec ali zasebnik, naj ne odda nobenega pisma, ne paketa, ne denarja na podlagi tujega dokumenta in ne vsprejmi družega nego slovenski izpolnjenega recipisa! Vsak naj se zaveda, da je boj za ravnopravnost trd, a izvojujemo ga, ako smo neizprosni in brezozirni, ker na naši strani sta zakon in pravica!

Znano nam je, da pisarna odličnjaka dr. Laginje v Pulju ne vsprejme nobene pošiljatve s slovenskim naslovom na podlagi nemško-ital. recipisa: in ugaja se ji z največjo natančnostjo. In pri nas v Trstu? — Vemo pa, da imajo poštne uradi nalog, le tedaj izdajati slov. recipise k pošiljatom, ako je naslov slovenski in poštna spremnica tudi nemško-slovenska! Torej pozor!

„Zopet panslavist!“ Kdo neki? Kdo drugi, nego novi kapitularni vikar mons. Černe! „Il Piccolo“ je bil kar iz sebe, ko je izvedel da boše tudi odslej začasno vodil škofijo — panslavist. Mi ne bi mogli razumeti tega razburjenja „Piccolovega“, ako ne bi poznali njega že vse meje presežajoče predrznosti, one predrznosti, ki bi hotela, da bi tudi po dostojanstvenike katoliške cerkve hodili v smrdljivi — ghetto! Le čudno je, da drzno glasiló tržaškega „ghetta“ še ni zahtevalo, da mu katoliška cerkev mora plačevati tribut. Mar je res menila ta nesramna stvar, da boše kapitularnim vikarjem cerkve katoliške imenovan koji — r a b i n i ! Ali pa vsaj hlapec krivina nosovom.

Ker pa mng. Černe ve, da je služabnik katoliške cerkve in da mu je v prvi vrsti braniti koristi te cerkve in nje vernikov, pa je — panslavist. Kdaj se bodo jeli katoliki laške narodnosti — sramovati tega glasila?!

H krstu vojnega parnika „Budapest“ pride v Trst iz Budimpešte deputacija pod vodstvom višega župana Ráth a. V tej deputaciji bodo: podžupan Gerlőczy ter člani municipalnega odbora Radocza, Schweiger, dr. Heltai, dr. Forgó, dr. Wagner, Mörö, dr. Marzsányi in Medrey. Mestna občina Budimpeštanska dala je napraviti za parnik „Budapest“ krasno, zlatom vezano častno zastavo in oljnatimi barvami slikano podobo mesta Budimpešte.

O obisku romunske kraljevske dvojice v Devinu. Iz Devina pišejo dne 19. t. m.: Danes predpoludne dospela sta romunski kralj Karol in kraljica Elizabeta semkaj. Veličanstvi je pripeljal Lloydov parnik „Danubio“, spremljal ju je princ Egon Hohenlohe, lastnik devinskega grada. Veličanstvi je vsprejel župan devinski, g. Ples, a poklonila se je istima tudi duhovščina. Ob obrežju bilo je zbranih par stotin ljudi, princ Friderik Hohenlohe pa je pričakoval Veličanstvi pred udom v grad. Ob 1. uri je bil obed, ob 3. in četrt pa ste si odpeljali Veličanstvi na železniško postajo v Nabrežino, kjer je že čakal posebni vlak, da ju popelje v Benetke.

Občni zbor pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah vršil se je minolo nedeljo. Poročili tajnika in blagajnika sta se odobrili soglasno. Živo odobravanje je vzbujalo poročilo o znani kazenski razpravi proti predsedniku društva, gospodu Franu Godnigu, ker je bil na veselici za Martelančev spomenik prečital pismo g. Nabergoja. Zlasti so udeležniki glasili „dobro-klici“ odobraval krepko sestavljeni ntok na namestništvo proti kazni, izrečeni po slavnem magistratu.

V novi odbor so bili izvojeni: Predsednikom Franjo Godnig, tajnikom: Drag. Pertot (Ponce-rovece), blagajnikom: Fran Žnidarskič, odborniki: Hr. Ražem, Drag. Pertot (Križeta), Henrik Martelanc, Josip Pertot, Jurij Čok in Jakob Pertot; namestniki: Josip Sulčič, Ferdo Čok in Ferdo Brišček. V odbor odkritja Martelančevega spomenika so bili izvoljeni sledeči gg.: Dr. Gustav Gregorin, prof. Matko Mandič, Makso Cotič, dr. M. Pretner, Fran Godnig in Iv. M. Martelanc.

Po dovršenem zborovanju so pevci zapeli par pesmi. Občo zadovoljnost je vzbudilo dejstvo, da je društvo počastil svojo navzočnostjo g. posl. Ivan Hribar iz Ljubljane, ki je med navdušenim odobravanjem vspodbujal društvo „Adrijo“, naj deluje v zmislu prekrasne ravnokar odpete pesmi „Slovenec in Hrvat“ in v zmislu onega predivnega umotvora nepozabnega Hajdriha: „Buči, buči, morje adrijansko, nekaj bilo si — slovensko“. Čuvajmo to naše morje!

„Il Piccolo“ se je možko umaknil. Pred nekaj tednov obdolžil je „Il Piccolo“ g. Jajčića, da je bil že obsojen radi tatvine. Gosp. Jajčić vložil je radi te neresnične trditve takoj tožbo proti odgovornemu uredniku radi razžaljenje časti, in po provedeni kazenski preiskavi, ki je pokazala popolno neosnovanost one obdolžitve, spoznalo je uredništvo za boljše, da se poravna z g. Jajčićem. Vsled tega objavil je „Il Piccolo“ te dni sledečo notico:

Resnici na čast. V številki 5028 lista „Il Piccolo“ reklo se je v poročilu o pravdi proti Ivanu Jajčiću, da je bil isti obsojen radi tatvine. Poizvedovanja pa so dokazala, da ni bil Jajčić nikdar obsojen radi t a t v i n e, kar konstatujemo resnici na čast.

Iz Padriča nam pišejo: Tu vam prihajamo z malim prispevkom, v dokaz, kako se moramo mi okoličani boriti — za svoje. Pred 60 leti že so se pravdali naši predniki za neko zemljišče, imenovano „Gmajna“, ali po knjigah „Benavolenta“ pod tabularno številko 487, katastralno 614. Tožili smo se s tretjim okrajem okolice. In ko je pravica prisodila to zemljišče nam Padričanom, razdelili smo si je med seboj. In takrat smo morali mi ubogi Padričani plačati vse stroške te pravde. Pozneje se je imela graditi od ključa na dunajski cesti, ki vodi na Opčine, cesta v Bazovico. Takrat so zahtevali od onih, ki imajo tam svoje dele, naj si vdobe dva moža, ki bodeta cenila padričanske dele. Takrat ni bilo nikogar, ki bi bil hotel trditi, da nismo mi posestniki teh delov. Ko je bila leta

